

Remissvar på Energimarknadsinspektionens promemoria med förslag för genomförande av EU-lagstiftning på elmarknadsområdet när det gäller oberoende aggregatorer

Svensk Solenergi har tagit del av Energimarknadsinspektionens (Ei:s) förslag för genomförande av EU-lagstiftning på elmarknadsområdet när det gäller oberoende aggregatorer (BSP) och presenterar i detta remissvar dels hur vi tolkat förslagen, dels våra åsikter om desamma.

Sammanfattning

Svensk Solenergi anser att det är självklart att det svenska regelverket ändras för att anpassas till den standard som EU:s elmarknadsdirektiv har fastställt. Oberoende aggregatorer ökar flexibiliteten på elmarknaden och utgör därför en naturlig del av energiomställningen. Oberoende aggregatorer är viktiga för att främja ett effektivt nyttjande av distribuerade resurser, och då behövs det tydliga lagar. De två alternativen som remissen innehåller skulle båda kunna implementeras eftersom de varken är beroende av varandra eller utesluter varandra. Vi anser att alternativ två är viktigast att fokusera på eftersom en kompensationsmekanism är ett enklare och bättre alternativ för elmarknaden. Vidare anser vi att regelverken kring oberoende aggregatorer, kompensationsmekanismen, definitionen av obalans och vilka krav som gäller vid beräkning av baseline bör förtydligas.

Energimarknadsinspektionens huvudsakliga förslag

Ei:s första förslag

Att dela upp elleverans och balansansvar så att det kan finnas såväl flera elleveransavtal som flera balansansvariga (BRP) i samma uttags-/inmatningspunkt.

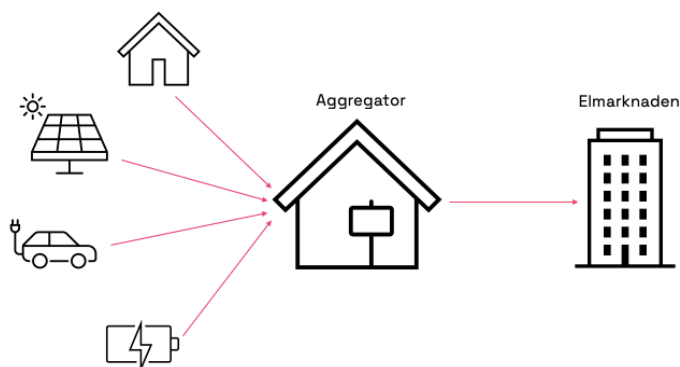
Ei:s andra förslag

Att införa en modell för ekonomisk kompensation mellan parter. Medlemsstaterna får kräva att elföretag eller deltagande slutkunder betalar ekonomisk ersättning till andra marknadsaktörer (eller marknadsaktörens balansansvariga parter), om dessa direkt påverkas av aktiveringen av efterfrågefleksibilitet.

Bakgrund

Vad är en aggregator?

En aggregator är en aktör på elmarknaden som samlar ihop flera flexibla resurser – flexibel elanvändning, lager och flexibla produktionsresurser – och paketerar till större enheter som kan säljas på elmarknaden. Genom att erbjuda ökad flexibilitet skapar aggregatorer nytta i elsystemet och kan bli en viktig del i energiomställningen.

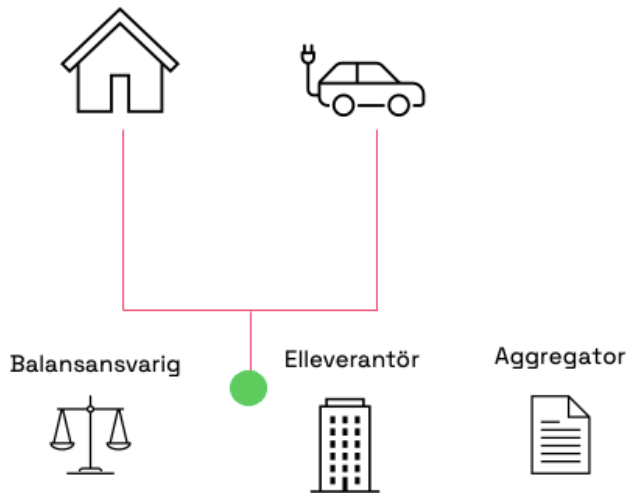

Figur 1. Aggregators roll på elmarknaden.

Varför lagändring föreslås

Enligt EUs elmarknadsdirektiv ska varje medlemsstat möjliggöra oberoende aggregering. Ordet oberoende syftar på att kunden ska utan godkännande från sitt elföretag kunna välja en aggregator, samtidigt som aggregatorn ska ha möjlighet att etablera sig på elmarknaden utan godkännande av andra aktörer. Oberoende aggregatorer ska ta ekonomiskt ansvar för obalanser som de orsakar när en flexibel resurs aktiveras.

Enligt nuvarande svensk rätt regleras det ekonomiska ansvaret för obalanser genom balansansvar och det finns endast en balansansvarig i varje uttagspunkt. För att en aggregator ska ta ekonomiskt ansvar för de obalanser som den orsakar behöver aggregatorn därför teckna avtal med var och en av sina kunders elleverantörer eller balansansvariga. Detta strider mot aggregators rätt att välja att antingen själv vara balansansvarig part eller genom avtal välja att delegera balansansvaret till en balansansvarig part. Dessutom är det ineffektiv resursfördelning att behöva teckna så många avtal.

Figur 2. Systemet under nuvarande svensk rätt. Ekonomiskt ansvar för obalanser tas via avtal med befintlig balansansvarig – inte oberoende.

Energimarknadsinspektionens analys visar att nuvarande svensk rätt inte lever upp till elmarknadsdirektivet, varför lagändringar måste ske i Sverige. Aggregatorer existerar i Sverige men deras affärsmodeller uppfyller varken kravet på oberoende eller kravet att aggregatorn ska ta ekonomiskt ansvar för obalanser. Därför föreslår Ei nedanstående ändringar till det svenska regelverket.

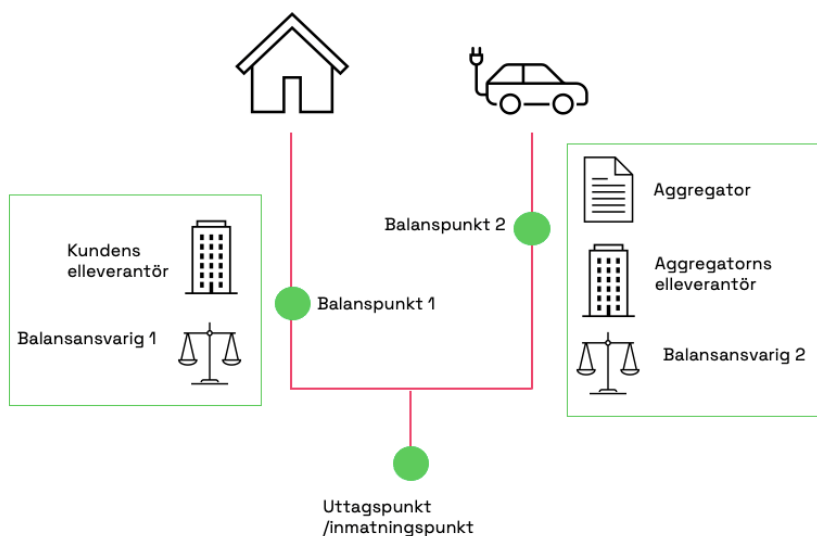
Energimarknadsinspektionens förslag

Utan att vara beroende av sin elleverantör ska kunder kunna sälja och köpa aggregeringstjänster av aggregatorn, där aggregatorn ska vara ekonomiskt ansvarig för de obalanser som den orsakar i energisystemet. Två alternativa åtgärder föreslås av Ei.

Alternativ 1

Möjliggöra för flera balansansvariga i samma uttags-/inmatningspunkt genom att dela upp elleveransen och balansansvaret. Alternativet grundar sig i att det ska kunna finnas flera elleveransavtal samtidigt.

Nedan är ett exempel på en implementering av alternativ 1:

Figur 3. Systemet om Ei:s föreslagna alternativ 1 väljs. Flera balansansvariga är kopplade till samma uttags-/inmatningspunkt.

Anslutningen är indelad i två balanspunkter, och båda punkterna har sin egen balansansvarig.

Aggregatorn styr en del av anslutningen och tar i den delen ansvar för elleveransen genom en egen elleverantör, medan kundens elleverantör tar ansvar för den återstående delen av eltillförseln. Kundens elleverantör har direkt kontakt med kunden för den del av eltillförseln som elleverantören ansvarar för. Aggregators elleverantör har aggregatorn själv avtalat med och aggregators elleverantör är oberoende av kundens elleverantör. Ansvar för både elleverans och obalanser i respektive balanspunkt är tydligt uppdelat bakom anslutningspunkten, och innebörden av det är att för den del av kundens last som aggregatorn styr sker bara eventuell obalans för den balansansvarig som aggregatorn själv fritt valt att ingå avtal med.

Alternativ 2

Skapa en modell för ekonomisk kompensation mellan parter. Alternativet med en kompensationsmekanism grundar sig i att medlemsstaterna får kräva att elföretag eller deltagande slutkunder betalar ekonomisk ersättning till andra marknadsaktörer eller marknadsaktörens balansansvariga parter, om dessa direkt påverkas av aktiveringen av efterfrågefleksibilitet.

Alternativ två innebär att den ursprungliga balansansvarige (elleverantörens balansansvarige) bibehålls. Den obalans som aggregators aktivering skapar tar aggregatorn ekonomiskt ansvar för genom en kompensationsmekanism.

Övriga förslag

Utöver de ovanstående två huvudsakliga förslagen föreslår Ei att:

- Föreslagna författningsändringar träder i kraft den 1 januari 2022.
- Tidigare lämnat förslag om balansansvar för inmatning ändras och utvecklas.
- Revidering av Ei:s tidigare inlämnade förslag om aggregering.
- Affärsverket svenska kraftnät (SvK) ges som systemansvarig myndighet i uppdrag att göra de ytterligare nödvändiga ändringar som behövs för att en balansansvarsmodell med flera balansansvariga kopplade till samma uttags- eller inmatningspunkt ska fungera.
- Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac) ges i uppdrag att utreda vilket krav på mätvärdeskvalitet som är lämpligt i den föreslagna balansansvarsmodellen, samt genomföra dessa förändringar i sina föreskrifter om mätare.

Konsekvenser

Aggregatorns aktivering av en flexibel resurs kan medföra kostnader hos vissa aktörer. Denna kostnad uppstår på grund av att kundens förbrukning som en konsekvens av aktiveringen skiljer sig från kundens typiska förbrukningsmönster som elleverantören eller balansansvariga har planerat för.

Konsekvenser för hushåll/konsumenter

Kunden får ökade valmöjligheter, och kan i större utsträckning påverka sin elkostnad genom att ingå eller ej ingå aggregeringsavtal.

Konsekvenser för aggregatorer

Aggregatorer kommer uppleva enklare och billigare affärsmodeller eftersom de kan avtala med kunder utan samtycke från elleverantör eller befintliga balansansvariga, samtidigt som lagstiftningen tillåter fler balansansvariga i samma uttags- /inmatningspunkt.

Konsekvenser för elleverantörer och balansansvariga företag

Elleverantörerna eller balansansvariga kommer uppleva högre konkurrens men också möjligheter till nya affärsmodeller. Elleverantörerna eller de balansansvariga påverkas ej av aggregatorns aktivering eftersom balansansvaret är fördelat i varje balanspunkt, däremot; om kunden väljer en annan elleverantör för delar av sin förbrukning blir det mindre el att leverera till kunden.

Konsekvenser för elnätsföretag

Elnätsföretagen vars kunder har avtal med aggregatorer kommer behöva samla in och hantera mätvärden i den nya balanspunkten, vilket medför en ökad administration. Ei föreslår att elnätsföretagen inte ska få ta ut någon avgift av aggregatorn för hanteringen av dessa mätvärden för att minska marknadshindren för aggregatorerna.

Affärsverket svenska kraftnät

Ökad arbetsbörda för SvK eftersom modellerna för oberoende aggregering måste utformas.

Swedac

Tillfälligt ökad arbetsbörda eftersom de får i uppdrag att utreda vilka regler som behövs för att ställa krav på mätningen i en balanspunkt.

Energimarknadsinspektionen

Ökad arbetsbörda eftersom villkor i de nya balansavtalen måste godkännas.

Miljömässiga konsekvenser

Lagförslaget kommer potentiellt leda till att utnyttjandet av elnätet effektiviseras eftersom antal aggregatorer sannolikt kommer att öka.

Svensk Solenergis kommentarer

Svensk Solenergi anser att det är självklart att det svenska regelverket ändras för att anpassas till den standard som EU:s elmarknadsdirektiv har fastställt. Det är positivt att systemet blir förenligt med de nordiska grannländerna.

Aggregatorer ökar flexibiliteten på elmarknaden och utgör därför en naturlig del av energiomställningen. Som en konsekvens av den föreslagna lagförändringen kommer fler aggregatorer sannolikt etablera sig på marknaden. Även om det försämrar lönsamheten för vissa existerande aktörer ser vi ökad konkurrens som positivt eftersom det bidrar till en mer effektiv elmarknad.

Lagförslaget skulle kunna bidra till att det i framtiden tillkommer fler styrbara energiresurser som batterier och elbilsaddare, vilket både skulle gynna solenergiindustrin (eftersom batterier och elbilsaddare ofta är kopplade till solcellsinstallationer) och även gynna samhället i stort. Det kommer annars sannolikt behöva ske enorma satsningar i antingen stor utbyggnad av lokalnät, vilket skulle medföra höga nätkostnader, eller i distribuerad lagring och smartare styrning. Oberoende aggregatorer är viktiga för att främja ett effektivt nyttjande av distribuerade resurser, och då behövs det tydliga lagar.

En kombination av smarta och starka effekttariffer med kollektiv egenanvändning (collective self-consumption – CSC) skulle leda till att fler lokala flexibilitetsmarknader uppstår, utan att lokalnätsägaren (DSO) behöver vara inblandad i driften av dem. Handel uppstår mellan aktörerna i

CSC-området (energigemenskapen), vilket till viss del är tanken med EU-direktiven. Effektivare nyttjande av elnät hänger starkt ihop med nättariffer.

De två alternativen som remissen innehåller skulle båda kunna implementeras eftersom de varken är beroende av varandra eller utesluter varandra. Vi tycker att förslag två är viktigast att fokusera på eftersom en kompensationsmekanism är ett enklare och bättre alternativ för elmarknaden. Om förslag ett implementeras skulle det skapa en högre tröskel för aggregatorer eftersom aggregatorer skulle behöva teckna avtal med SvK för att åta sig balansansvar. Dessa avtal är komplicerade vilket reflekteras i faktumet att det idag finns cirka 17 balansansvariga medan det finns cirka 300 elhandlare. Förslag ett skulle innebära att BSP rollen blir densamma som BRP rollen, vilket motverkar syftet med att ha en BSP. Det vore önskvärt om ett framtida BSP-avtal mellan SvK och BSP inte är lika ekonomiskt och juridiskt betungande som nuvarande balansansvarsavtal mellan BRP och SvK.

Förslag två däremot skulle innebära att BSP och BRP har åtskilda roller där det är enklare för aggregatorer att etablera sig, eftersom avtalet som aggregatorerna i sådana fall tecknar med SvK bara innefattar ekonomiskt ansvar och inte balansansvar. Vi vill därför se att det med det nya lagförslaget behålls lika många BRP avtal, men att det tecknas nya BSP avtal.

För att förslag två ska kunna genomföras på ett rättvist sätt krävs att Ei förtydligar kompensationsmekanismen. För att skapa ett stabilt system för aggregatorer är det viktigt att det etableras ett tydligt system för mätningssäkerheten. Vad gäller reglering av krav på mätning, beräkning av baseline, samt regler för återhämtning bör dessa utelämnas ur skrivelse i ellagen och överlåtas till SvK att reglera i förkvalificeringsprocess för respektive resurs. Det skulle möjliggöra för SvK att i efterhand successivt införa mer avancerade resurser på marknaderna, till exempel kunskapen om hur de bör hanteras och utvecklas. Med mer avancerade resurser avses sådana där det är svårare att avgöra vad som är aktivering och vad som är normal drift, samt sådana som behöver en återhämtning efter aktivering.

Vi skulle vilja se en förtydning om att en oberoende aggregator ungefär lika ofta kommer försämra balansen för balansansvarig som den förbättrar balansen när en resurs aktiveras. När en oberoende aggregator förbättrat balansen bör balansansvarig istället ersätta oberoende aggregatort för att de hjälper till med att minska obalans.

Vidare anser vi att regelverken kring oberoende aggregatorer och definitionen av obalans bör förtydligas eftersom det är ett komplicerat område. Det bör även förtydligas vilka krav som gäller vid beräkning av baseline (så som resurs hade agerat om inte aktivering skett).

Anna Werner, VD

Svensk Solenergi